

Samenvatting brochure Peuters met een ontwikkelingsvoorsprong

In de multimediale brochures van het Kenniscentrum Hoogbegaafdheid belichten we telkens een ander thema. Dit keer: Peuters met een ontwikkelingsvoorsprong.

Inleiding: Kleine kinderen, grote sprongen

De peuterfase is een cruciale periode waarin kinderen zich razendsnel ontwikkelen op verschillende gebieden. Voor peuters met een ontwikkelingsvoorsprong kan deze fase extra uitdagingen met zich meebrengen. In deze brochure wordt uitgelegd wat een ontwikkelingsvoorsprong inhoudt, hoe deze herkend kan worden en welke ondersteuning en omgeving deze kinderen nodig hebben.

De ontwikkeling van peuters

De peuterfase begint rond het tweede levensjaar en loopt tot ongeveer vier jaar. Cognitief gezien maken ze enorme sprongen. De woordenschat breidt zich explosief uit, en peuters ontwikkelen langzaam het besef dat anderen een andere beleving kunnen hebben dan zijzelf.

Wat is een ontwikkelingsvoorsprong?

Een ontwikkelingsvoorsprong betekent dat een kind op één of meerdere ontwikkelingsgebieden verder is dan leeftijdsgenoten. De spreiding van 'normale' ontwikkeling is echter groot. Kinderen die thuis worden gestimuleerd, kunnen verder lijken dan kinderen die minder aanbod krijgen.

In Nederland wordt de term 'ontwikkelingsvoorsprong' ook gebruikt voor peuters met kenmerken van begaafdheid, al wordt er nog niet gesproken van 'hoogbegaafde peuters'. Het IQ van jonge kinderen is nog niet stabiel en testen is niet altijd betrouwbaar. Toch zijn er kinderen die consequent een voorsprong laten zien en cognitieve kenmerken vertonen die kunnen wijzen op begaafdheid.

Kenmerken van peuters met een ontwikkelingsvoorsprong

We zien onder andere de volgende kenmerken:

- Vroege en snelle ontwikkeling op meerdere gebieden
- Grote woordenschat en plezier in taal, beginnende leesvaardigheid
- Sterke rekenvaardigheden en analytisch denken
- Nieuwsgierigheid en drang naar nieuwe uitdagingen
- Doorzettingsvermogen en motivatie
- Het herkennen van deze signalen is belangrijk om kinderen goed te begeleiden en mogelijke problemen in motivatie of gedrag te voorkomen.

Uitdagingen voor peuters met een ontwikkelingsvoorsprong

Een ontwikkelingsvoorsprong kan uitdagingen met zich meebrengen. Peuters kunnen zich moeilijk verbinden met leeftijdsgenoten als hun taalgebruik en denk- of spelniveau veel verder is.

Daarnaast kan ver vooruit kunnen denken leiden tot angst of faalangst. Er kan sprake zijn van een sterke behoefte aan structuur en voorspelbaarheid om grip te krijgen op hun omgeving.

Sommige peuters passen zich aan en laten minder zien wat ze kunnen. Dit kan later problemen opleveren in hun ontwikkeling en motivatie.

Signaleren, observeren en testen

Het vroeg signaleren van een ontwikkelingsvoorsprong is belangrijk, maar er moet voorzichtig mee worden omgegaan. De ontwikkeling is niet altijd lineair en wordt beïnvloed door verschillende factoren. Daarom is het belangrijk om peuters goed te observeren in verschillende situaties en over een langere periode.

Observatiesystemen en signaleringsinstrumenten kunnen helpen, maar moeten niet leidend zijn. Testen van peuters wordt afgeraden, tenzij er specifieke vragen zijn over hun ontwikkeling die niet met observatie beantwoord kunnen worden.

Uitdagen: Een rijke speelleeromgeving

Om peuters met een ontwikkelingsvoorsprong goed te ondersteunen, is een stimulerende omgeving essentieel. Door peuters te prikkelen met uitdagende materialen en gesprekken, kunnen ze hun nieuwsgierigheid blijven ontwikkelen. Complimenten moeten gericht zijn op inzet en doorzettingsvermogen, in plaats van alleen op prestaties.

Peuters in het onderwijs en peergroups

Peuters mogen wettelijk gezien pas vanaf vier jaar naar de basisschool. Het is toegestaan dat peuters en kleuters bijvoorbeeld gezamenlijke activiteiten doen.

Peergroups voor peuters met een ontwikkelingsvoorsprong kunnen ook een goede oplossing zijn. Hier kunnen ze spelen en leren met leeftijdsgenoten die op hetzelfde niveau functioneren, waardoor ze zich beter begrepen voelen en zichzelf kunnen ontwikkelen zonder zich te hoeven aanpassen.

Conclusie

Peuters met een ontwikkelingsvoorsprong hebben baat bij een rijke en stimulerende omgeving, waarin hun talenten gezien en ondersteund worden. Signalering en observatie moeten zorgvuldig gebeuren, zonder te snel labels toe te kennen. Door hen vanaf jonge leeftijd uit te dagen en te ondersteunen, kunnen ze zich ontwikkelen tot zelfstandige en zelfbewuste kinderen die later optimaal tot hun recht komen in het onderwijs en de maatschappij.